

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-79>

УДК 657

СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

STRATEGIC APPROACH TO INFORMATION ACCOUNTING SUPPORT OF FINANCIAL-ECONOMIC SECURITY IN THE CONTEXT OF CIRCULAR ECONOMY

Чоренька Олена Богданівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри,
Українська академія друкарства
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0900-4003>

Боярчук Сергій Сергійович

аспірант,
Українська академія друкарства
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2564-4273>

Chornenka Olena, Boiarchuk Serhii

Ukrainian Academy of Printing, Lviv, Ukraine

Метою дослідження є характеристика стратегічного підходу до інформаційно-облікового забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах циркулярної економіки. Визначено, що циркулярна економіка – це концепція економічної системи, яка спрямована на максимальне збереження ресурсів та мінімізацію відходів шляхом повторного використання, відновлення та переробки матеріалів та продуктів. Встановлено, що інформаційно-облікове забезпечення – це система збору, обробки, аналізу та подання інформації про фінансові та економічні аспекти діяльності підприємства. Доведено, що забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах циркулярної економіки стає ключовим, адже це вимагає створення стійких джерел доходів і забезпечення робочих місць, при цьому зменшуючи залежність від коливань цін на сировинні ресурси та від впливу зовнішніх економічних шоків.

Ключові слова: стратегічний підхід, інформаційно-облікове забезпечення, фінансово-економічна безпека, циркулярна економіка, безпековий аспект, інформація, облік.

The research aims to characterize the strategic approach to information accounting support of financial-economic security in the context of circular economy. It is identified that circular economy is a concept of an economic system aimed at maximal resource preservation and waste minimization through reuse, regeneration, and recycling of materials and products. It is established that information accounting support is a system of collecting, processing, analyzing, and presenting information regarding the financial and economic aspects of enterprise activities. It is proven that ensuring financial-economic security in the conditions of a circular economy becomes pivotal, as it requires the establishment of resilient income sources and job provision while reducing dependency on fluctuations in raw material prices and external economic shocks. It is established that information accounting support plays a crucial role in the context of financial-economic security of an enterprise, especially in the conditions of a circular economy. Primarily, this system provides comprehensive and reliable information about the financial position of the enterprise, its assets, liabilities, profits, and expenses. This enables management to make well-founded decisions regarding resource provision, investment projects, and development strategies. Additionally, it pertains to the external environment. Therefore, with access to this data, management can devise strategies to mitigate the negative impact of economic threats and promptly respond to market fluctuations or legislative changes. The transition to circular business models may require significant initial investments in new technologies and processes. However, such a transition opens doors to new markets and customer segments, ensuring long-term benefits from reduced material costs and waste management. Furthermore, financial-economic security in the context of a circular economy is crucial for the overall stability of the country's economy.

Keywords: strategic approach, information accounting support, financial-economic security, circular economy, security aspect, information, accounting.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, де виклики та обмеженість ресурсів стають дедалі важливішими, циркулярна економіка набуває особливої актуальності. Вона передбачає перехід від традиційної лінійної моделі «вироби-використай-викинь» до системи, де ресурси використовуються максимально ефективно, а продукти та матеріали переробляються та повторно використовуються. Відтак, це не лише уможлиблює зменшенню впливу на довкілля, але й відкриває нові можливості для економічного росту та інновацій.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах циркулярної економіки стає ключовим, адже це вимагає створення стійких джерел доходів і забезпечення робочих місць, при цьому зменшуючи залежність від коливань цін на сировинні ресурси та від впливу зовнішніх економічних шоків. Фінансова стабільність в контексті циркулярної економіки передбачає вміння адаптуватися до нових умов господарювання, де ефективність використання ресурсів і мінімізація відходів стають основними чинниками конкурентоспроможності. Дослідження питань фінансово-економічної безпеки в рамках циркулярної економіки важливі також тому, що допомагають ідентифікувати потенційні ризики та можливості. Наприклад, перехід на циркулярні бізнес-моделі може вимагати значних початкових інвестицій у нові технології та процеси. Водночас, такий перехід відкриває двері до нових ринків і клієнтських сегментів, забезпечуючи довгострокові вигоди від зниження витрат на матеріали та управління відходами. Крім того, фінансово-економічна безпека в контексті циркулярної економіки важлива для загальної стабільності економіки країни. Вона сприяє зниженню зовнішньої залежності країн, зменшуючи потребу в імпорті сировини та покращуючи торговельний баланс. Відтак, це також важливо й в контексті національної безпеки, оскільки ресурсна незалежність зменшує вразливість перед міжнародними конфліктами та кризами.

Таким чином, розуміння та впровадження циркулярної економіки і методів забезпечення фінансово-економічної безпеки можуть значно підвищити саму стійкість бізнесів і громад перед лицем екологічних викликів і глобальних змін. Вивчення цих питань є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє не тільки адаптуватися до змін гіпердинамічного середовища, але й активно формувати безпекове майбутнє, засноване на принципах ефективності, інновацій та взаємної вигоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Ключові засади фінансово-економічної безпеки, розкривалися в працях таких вчених Г. Аніловська, О. Ареф'єва, О. Білорус, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, З. Живко, О. Захаров, Д. Ковальов, Г. Козаченко, М. Копитко, О. Ляшенко, В. Мартинюк, С. Мельник, І. Мігус, І. Мойсеєнко, В. Мунтіян, С. Мочерний, В. Ортинський, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Пономаренко, Я. Пушак, І. Ревак, Є. Рудніченко, О. Силкін, Т. Сухокурова, Р. Тринько, М. Флейчук, В. Франчук, Л. Шемаєва, Т. Шира, В. Шлемко, В. Шликов, А. Штангрет та ін. Однак низка теорій і концепцій щодо врахування стратегічного підходу до інформаційно-облікового забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах циркулярної економіки, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її актуальність.

Метою дослідження є характеристика стратегічного підходу до інформаційно-облікового забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах циркулярної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Циркулярна економіка становить суттєву перспективу для підприємств у сучасному світі. Її суть полягає у переході від традиційної моделі витрачання ресурсів до системи, де використання, відновлення та переробка матеріалів і продуктів стають основними принципами [1–3]. Для підприємств це означає збільшення ефективності використання ресурсів, зменшення відходів та витрат, що сприяє збільшенню їх конкурентоспроможності та прибутковості. Циркулярна економіка також впливає на безпеку підприємств, забезпечуючи їм більш стійку та безпечну діяльність. Зменшення витрат на матеріали та енергію, а також уникнення витрат на вивіз та обробку відходів, дозволяє підприємствам знизити ризики фінансових втрат та екологічних проблем. Крім того, циркулярна економіка сприяє розвитку інновацій та нових технологій, що може підвищити рівень безпеки на підприємствах через впровадження більш ефективних та безпечних процесів [4–5].

Впровадження циркулярної економіки суттєво вплинуло на систему інформаційного забезпечення підприємств. По-перше, вона вимагає більшої кількості та ретельнішого обліку ресурсів, включаючи використання, переробку та вторинне використання. Це означає, що системи обліку та аналізу повинні бути гнучкими та динамічними для

відстеження кількості та якості ресурсів у різних етапах їх життєвого циклу (табл. 1).

Інформаційно-облікове забезпечення на підприємстві охоплює систематичний збір, обробку, аналіз та подання фінансово-економічної інформації, яка є важливою для прийняття рішень. Таким чином це передбачає ведення точного обліку фінансових операцій, складання фінансової звітності, аналіз фінансової діяльності та прогнозування майбутніх тенденцій. Ця система служить основою управління фінансово-економічною безпекою, надаючи уявлення про ліквідність, прибутковість, платоспроможність та загальний фінансовий стан підприємства. Крім того, вона сприяє виконанню вимог регулятивних органів та забезпечує прозорість та відповідальність у фінансовому звітності перед зацікавленими сторонами (табл. 2).

Зазначимо, що інформаційно-облікове забезпечення допомагає у стратегічному плануванні та розподілі ресурсів, надаючи суб'єктам фінансово-економічної безпеки відповідну та своєчасну інформацію, тобто задовільняти їх нагальні потреби [6-8]. Це дозволяє їм приймати обґрунтовані безпекові рішення щодо інвестиційних можливостей, контролю витрат, стратегій ціноутворення та покращення оперативності. За допомогою доступу до комплексної інформації керівництво може оцінити ефективність поточних стратегій бізнесу та внести корективи для досягнення безпекових цілей [9-10].

Внутрішня інформація на підприємстві - це

дані, які збираються, обробляються та використовуються в межах самого підприємства для управління його діяльністю та прийняття стратегічних рішень. Ця інформація включає в себе фінансові дані, такі як бухгалтерські записи, звіти про прибутки та збитки, бюджетування, а також дані про виробництво, продажі, кадри та інші аспекти діяльності підприємства. Внутрішня інформація допомагає суб'єктам фінансово-економічної безпеки приймати обґрунтовані управлінські рішення, визначати стратегічні напрямки розвитку та контролювати хід виконання поставлених завдань. При цьому, зовнішня інформація - це дані, які отримують підприємства з зовнішніх джерел та використовують для аналізу середовища функціонування, визначення тенденцій ринку, оцінки конкуренції та загроз фінансово-економічній безпеці.

Слід зазначити, що саме циркулярна економіка сприяє створенню стійких джерел доходів для підприємств, особливо в умовах зростаючої свідомості споживачів щодо екологічних проблем та попиту на сталі продукти та послуги. Перехід до циркулярних бізнес-моделей відкриває нові можливості для безпекового розвитку інноваційних продуктів та послуг, а також розвитку нових ринкових можливостей, що сприяє стабільності та стійкому зростанню підприємств. Отже, циркулярна економіка не лише забезпечує підприємства більшою економічною стійкістю та конкурентоспроможністю, але й сприяє створенню більш безпечного економічного середовища,

Таблиця 1

Основні засади циркулярної економіки

№	Засади	Характеристика
1	Мінімізація відходів	Циркулярна економіка спрямована на зменшення кількості відходів, що утворюються в економічних процесах. Замість відкидання відходів, вони переробляються, використовуються повторно або регенеруються для створення нових продуктів чи матеріалів
2	Повторне використання	Циркулярна економіка сприяє розвитку системи, де продукти та матеріали перевикористовуються стільки разів, скільки це можливо перед їх відновленням чи переробкою
3	Регенерація ресурсів	В циркулярній економіці акцент робиться на використанні відновлюваних або відновлюваних ресурсів, а також на їх збереженні та відновленні через розумне використання та охорону
4	Дизайн для переробки	Продукти розробляються з урахуванням можливості подальшої переробки та вторинного використання їх складових частин, що сприяє створенню ефективних та циркулярних систем
5	Зміна моделі споживання	Циркулярна економіка вимагає зміни у способі споживання, відмови від одноразових використовуваних товарів на користь тривалих, ремонтпридатних чи легко переробляємих альтернатив

Джерело: власні дослідження

Таблиця 2

Основні засади інформаційно-облікового забезпечення

№	Засади	Характеристика
1	Достовірність	Інформаційно-облікове забезпечення повинно бути точним, достовірним та надійним. Це передбачає правильне облікове відображення всіх фінансових операцій та подій, що відбуваються на підприємстві
2	Повнота	Інформаційні дані повинні охоплювати всі аспекти фінансової та економічної діяльності підприємства. Це включає в себе інформацію про активи, зобов'язання, прибутки, витрати, а також фінансові результати та показники
3	Часова актуальність	Інформаційно-облікове забезпечення повинно бути актуальним та своєчасним. Це дозволяє керівництву приймати швидкі та обґрунтовані рішення на основі актуальної фінансової інформації
4	Зручність доступу	Інформаційно-облікове забезпечення повинно бути легкодоступним та зрозумілим для користувачів. Це включає в себе належну організацію та представлення фінансової звітності, а також можливість швидкої навігації та пошуку необхідної інформації
5	Захищеність інформації	Інформаційно-облікове забезпечення повинно бути захищеним від несанкціонованого доступу та зловживань. Це включає в себе використання сучасних технологій захисту даних, регулярну аудиторію та контроль доступу до інформації

Джерело: власні дослідження

де ризики зменшуються, а можливості росту та розвитку відповідно, збільшуються.

Отже, циркулярна економіка ставить перед підприємствами виклики та можливості щодо удосконалення систем інформаційно-облікового забезпечення з метою оптимізації використання ресурсів, зменшення відходів та підвищення рівня фінансово-економічної безпеки.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що інформаційно-облікове забезпечення в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства відіграє важливу роль, особливо в умовах циркулярної економіки. Перш за все, ця система надає повну та достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання, прибутки та витрати. Це дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо ресурсного забезпечення, інвестиційних проектів та стратегій розвитку. Також це стосується й зовнішнього середовища. Відтак, з цими даними у розпорядженні, менеджмент може розробляти

стратегії зменшення негативного впливу економічних загроз, а також оперативно реагувати на негативні впливи на ринку або зміни в законодавстві. Отже, відзначимо, що для суб'єктів безпеки, інформаційно-облікове забезпечення є джерелом важливої інформації про фінансові результати підприємства. Це дозволяє їм приймати обґрунтовані безпекові рішення й формувати належне середовище функціонування для усієї відкритої соціально-економічної системи.

Таким чином, у контексті циркулярної економіки, де ресурси мають бути використані максимально ефективно та збережено для подальшого використання, інформаційне забезпечення стає ще більш важливим. Воно допомагає ідентифікувати та аналізувати можливості для оптимізації використання ресурсів, впроваджувати ефективні енергозберігаючі технології та мінімізувати відходи. Такий підхід сприяє зменшенню витрат, збільшенню прибутковості та створенню більш стійкої та екологічно свідомої бізнес-моделі.

REFERENCES:

1. Ilyash, O., Lupak, R., Kravchenko, M., Trofymenko, O., Duliaba, N., & Dzhadan, I. (2022). A forecasting model for assessing the influence of the components of technological growth on economic security. *Business: Theory and Practice*, 23(1), 175–186. [in English]
2. Dokiienko, L. (2021). Financial security of the enterprise: An alternative approach to evaluation and management. *Business, Management and Economics Engineering*, 19(2), 303–336. [in English]

3. Frolova, L., Zhadko, K., Ilyash, O., Yermak, S., & Nosova, T. (2021). Model for opportunities assessment to increase the enterprise innovation activity. *Business: Theory and Practice*, 22(1), 1–11. [in English]
4. Khalatur, S., Masiuk, Y., Kachula, S., Brovko, L., Karamushka, O., & Shramko, I. (2021). Entrepreneurship development management in the context of economic security. *Entrepreneurship and Sustainability. Issues*, 9(1), 558–573. [in English]
5. Liubokhynets, L., Rudnichenko, Ye., Dzhereliuk, I., Illiashenko, O., Kryvdyk, V., & Havlovska, N. (2020). Methodological foundations of flexible management and assessing the flexibility of an enterprise economic security system. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 9(3), 4616–4621. [in English]
6. Pushak, Y., Lagodiienko, V., Basiurkina, N., Nemchenko, V., & Lagodiienko, N. (2021). Formation the system for assessing the economic security of enterprise in the agricultural sector. *Business: Theory and Practice*, 22(1), 80–90 [in English]
7. Kryshtanovych, M., Panfilova, T., Khomenko, A., Dziubenko, O., & Lukashuk, L. (2023). Optimization of state regulation in the field of safety and security of business: a local approach. *Business: Theory and Practice*, 24(2), 613–621. [in English]
8. Lizbetinova, L., Starchon, P., Lorincova, S., Weberova, D., & Prusa, P. (2019). Application of cluster analysis in marketing communications in small and medium-sized enterprises: An empirical study in the Slovak Republic. *Sustainability*, 11(8), 2302 [in English]
9. Rutkauskas, A. V., & Ginevičius, A. (2011). Integrated management of marketing risk and efficiency. *Journal of Business Economics and Management*, 12(1), 5–23. [in English]
10. Rushchyshyn, N., Medynska, T., Nikonenko, U., Kostak, Z., & Ivanova, R. (2021). Regulatory and legal component in ensuring state's financial security. *Business: Theory and Practice*, 22(2), 232–240. [in English]